

Suni Merkistein, vinstrumegin, gevur í dag út bókaverk um føroyska talvsøgu. Ein av hollu stuðlum hansara í praktiska arbeiðinum hevur verið Sveinur Thomassen. Suni Merkistein, sum sjálvur er idin telvari, hevur savnað tilfar bæði frá eldri og yngri telvarum í Føroyum og uttanlands. Hann hevur arbeitt við bókini í tíggu ár. Mynd: Eiríkur Lindenskov

Frá Avhaldinum til Jerevan

Í dag kemur út bókini »Føroysk telving í 20. øld« við arbeiðsheitinum »Úr Avhaldinum til Jerevan«. Hetta er higartil einasta bók um føroyska telving. Vit prenta brot úr bókini:

Verulig gongd kemur ikki á telvingina í Føroyum fyrr enn talvfeløg verða stovnað. Fyrsta føroyska telvingarfelag man ivaleyst vera Havnar Telvingarfelag, ið er stovnað í 1923, og sum í mong ár var einsamt felag her á landi.

Í elstu skriftum felagsins stendur soleiðis: Í 1923 um várið varð samrátt um her í Havn at fáa íbirt telvingarfelag. Avrátt var at senda út lista við innbjóðing til at stovna felagið, og sum innbjóðaðar stóðu hesir: J.P. Henriksen, M.A. Jacobsen, Jóh. O. Joensen, John E. Joensen og Poul Niclasen.

Ikki kann sigast annað, enn at hetta varð væl undirikið, tí umframt innbjóðararar høvdu 21 fólk skrivandi seg á listan. Stovnandi aðalfundur varð hildin í Avhaldshúsinum 18. apríl.

Í samtykta uppskotinum til felagslóg stóð millum annað so:

1. grein: Felagsins mál er at fremja og vekja ans fyri telving, og tá ið til ber, fáa í lag kappingar. 2. grein: Felagsins yrki er: a) at hava samkomur í telving eina ella tvær reisir um vikuna, b) at útvega limunum bókur og bløð um telving, og tá ið samkomur eru, talvborð og talvfólk.

Tann valda nevndin fór alt fyrri eitt undir at útvega

felagnum hóskandi høli. Tað eydnaðist at fáa eina stovu í Avhaldshúsinum til leigu – fyrri fyrst eitt kvøld um vikuna, leygarkvøld. Fyrsta samkomukvøld felagsins var 5. mai.

Í september sama ár útvegaði nevndin felagnum tvey kvøld um vikuna í Avhaldshúsinum til telvingarsamkomur, nevniliga miðvikukvøld og leygarkvøld. Borð og talvfólk keypti nevndin felagsins vegna, og øll tvey fyrstu árin varð telvað hesi bæði nevnd kvøld.

Fyrstu kappingarnar

Fyrsta almenna talvkappingin í Føroyum var í desember í 1924. 13. desember skrivar Dimmalætting soleiðis:

Sum kunngjørt aðrastaðni í blaðnum verður í morgin hildin kapping í Avhaldshúsinum. Hetta er óivað fyrstu ferð, at almenn kapping verður hildin her á landi. Øll, ið hava ans fyri telving, eiga at vitja inn í Avhaldshúsið í morgin.

Tölv luttakarar vóru, og telvaðu teir allir hvør ímóti øðrum. 20. desember stendur so í Dimmalætting at lesa:

Við kappingina sunnudagin og mikukvøldið varð úrslitið hetta: 1-2. J.P. Henriksen og J.H.O. Djurhuus 10 points. 3-4. Haakon

Dam og Johs. O. Joensen 8 5-6. John E. Joensen og Andreas K. Mouritsen 6. 7. Magnus Joensen 5. 8-9. Ole Breckmann og Niels Juul Magnussen 4. 10. Jacob Andreas Petersen 2. 11-12. H.P. Petersen og Peter Chr. Jacobsen 1 point.

J.P. Henriksen hevur við ein umkamp við J.H.O. Djurhuus vunnið premiuna, ið útsett var.

Önnur almenna talvkappingin var í 1926. Í Dimmalætting 17. februar í 1926 stendur hesin stubbinn:

Kapptelvingin endaði seinasta leygarkvøld við hesum úrsliti: 1. Haakon Dam 12 points. 2. J.P. Henriksen 11 1/2. 3. John E. Joensen 11. 4. Louis Zachariassen 9. 5. Jacob Hansen (Vestmannahavn) 8 points. Hinir níggu, ið luttóku, fingi frá 7 niður í 2 points.

Regluligar felagskappingar vóru nú á hvørjum ári. Tann árliga felagsmeistarakappingin í Havnar Telvingarfelag var vanlig í februar og mars. Dimmalætting hevur 19. februar í 1927 aftur ein talvstubbya:

Sum umtalað í seinasta blað varð hildin kapping í Avhaldinum leygardagin s.p. Hesir triggir vóru bestir: 1. J.P. Henriksen 7 1/2 2.

John E. Joensen 7 3. Andreas Ziska 5.

Í 1928, 1929 og 1930 varð telvað um fyrsta ferðasteypið, sum hugaðir limir høvdu latið. J.P. Henriksen, ið mundi vera stinnasti telvarin í felagnum longu tvey fyrstu árin, vann øll árin, og varð steypið tí ogn hansara.

26. mars 1930 skrivar Dimmalætting:

Havnar Telvingarfelag hevur nú í seinastuni haft sína árliga kapping. Tær 5 premiurnar vórðu vunnar av: 1) J.P. Henriksen, 2) M.A. Jacobsen, 3) Andrias Ziska, 4) Reginus Vilhelm-

sen, 5) Magnus Skæling.

Samstundis vann J.P. Henriksen ferðasteyp felagsins til ognar, við tað at hann nú hevur vunnið tað 3 ferðir.

Ein stubbi í Dimmalætting tann 19. apríl 1933 sigur frá tí stóðugt vaksandi talv-áhuganum fyrstu árin:

„Havnar Telvingarfelag“, den første færøske Sammenslutning af Skakspillere, kunde i Gaar fejre 10 Aars Jubilæum. I den forløbne Tid, særlig de 4-5 sidste Aar, har Foreningen haft en meget stor Tilslutning blandt Byens Ungdom. Mellem de Storbegivenheder, Sammenslutningen kan indlemme i Historien for dette Tidsafsnit kan blandt andet nævnes den telegrafiske Match med Bergen Skakklub i Forfjor, og Kampene med Vejle Arbejderskakklub og Københavns Skakforening. Telving við livandi fólk

Havnar Telvingarfelag royndi fyrstu árin at fáa ymiskt í lag til tess at vekja og nýra um ansin fyri telving, samsvarandi endamáls-grein felagsins. Soleiðis høvdu uttanbíggjafólk og næmingar á Leraraskúlanum, Háskúlanum og Skip-

araskúlanum frí atgongu til samkomurnar í felagnum.

Eitt, sum vakti ans millum manna, var, tá felagið fekk í lag kapping við livandi talvfólk. Hetta var roynt á fyrsta sinni á ólav-søku í 1927. Tað fór fram á leikvøllinum í Gundadali, og skótar vóru flætnir sum talvfólk.

Dimmalætting skrivar tann 6. august 1927:

Kapptelvingin við livandi talvfólki (speidarum) var hildin á leikvøllinum í Gundadali kl. 7 s.p. ólav-søkdag. Hetta er fyrstu ferð, at telvað hevur verið við livandi fólk her á landi, og har vóru komnir nógvir áskoðarar tilsteðgar. Tað hevði ikki verið verri, um sjálvt talvborðið hevði verið eitt sindur størri, tí heldur torført var hjá áskoðarunum at fylgja við mannagongdini.

Hr. J.P. Henriksen og John E. Joensen telvaðu, meðan A. Ziska og Johs. O. Joensen fluttu talvfólk. J.P. Henriksen vann talvið, ið varði o.u. í 1 tíma.

Tað má sigast, at henda fyrsta royndin eydnaðist væl, og vónandi er, at kapping við livandi fólk gongur inn sum eitt fast lið í ólav-søkuna. Tað hevði kanska verið betur, at henda kapping var hildin millum talvfeløg istaðin fyri millum einstakar persónar, t.d. soleiðis at talvfelagið í Klaksvík valdi tann eina mannin og Havnar Telvingarfelag hin.

Væl mundi hetta eydnast, tí roynt var aftur á øðrum ólav-søkum fyrst í triátiárunum – tá í kommunuskúlagarðinum.

Í „Føroya Social-Demokrat“ tann 4. august 1931 stendur so at lesa um ólav-søkutelvingina hetta árið:

Ólav-søkukvøld um 5-6 tíðina undraðust fólk við at síggja kvinnuliga speidara K. F. U. K.'s ganga um Havnar gøtur, klædd sum talvfólk, við sang og trummuslátti – eitt vakurt og hugnaligt sýni.

Havnar Telvingarfelag hevði fyrireikað kapping við livandi fólk í kommunuskúlagarðinum.

Kl. 6 um kvøldið var mikil mannagongd samankom-

F. P. Goldney og Palli Henriksen telva